

Fra: "Lotte Thommesen" <lotte.thommesen@telemarkfylke.no>
Sendt: fredag 4. oktober 2024 09.10.06
Til: "Tore Opdahl" <toop@nve.no>
Kopi: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>; "sfvtpost@statsforvalteren.no" <sfvtpost@statsforvalteren.no>
Emne: Befaring Gravefossen kraftverk

Hei,

Telemark fylkeskommune vil takke for muligheten til å delta på befaringen langs Graveelva i forbindelse med konsesjonspliktvrderingen av Gravefossen kraftverk. Vi viser til vår tidligere uttalelse i saken oversendt 02.02.2024 og ønsker å supplere den da det siden høringsfristen har kommet ny informasjon om mulig reetablering av anadrom fisk og ål i Kragerøvassdraget.

I brev datert 10.05.24 (referanse 2024/2650) har Miljødirektoratet pålagt Skagerak Kraft AS å utrede tiltak for reetablering av laks og effektiv toveis vandring av anadrom fisk og ål i Kragerøvassdraget. Hva som blir utfallet av utredningene er tidlig å si, men fylkeskommunen ser det som sannsynlig at anadrom fisk og ål igjen skal få tilgang til Kragerøvassdraget. Vi mener derfor at nye vannkraftprosjekter må vurderes og utformes i lys av dette og ber NVE ta dette i betraktning ved konsesjonspliktvrderingen.

Bygging av et vannkraftverk som Gravefossen vil behøve konsesjon etter vannressursloven med mindre NVE vedtar at kraftverket er fritatt konsesjon. Søker har derfor bedt NVE vurdere om tiltaket er konsesjonspliktig etter vannressursloven. Ei konsesjonspliktvrdering skal være en enkel forhåndsvurdering av om det planlagte tiltaket kan føre til nevneverdig skade eller ulempe for allmenne interesser tilknyttet vassdraget. Hvis vedtak fattes om at kraftverket ikke behøver konsesjon etter vannressursloven skal saken behandles etter plan- og bygningsloven. Tiltak i eller ved vassdrag som kan være negativt for fisk eller andre ferskvannsorganismer er regulert gjennom forskrift om fysiske tiltak i vassdrag, hjemlet i lakse- og innlandsfiskloven. Slike tiltak er søknadspliktig, jf. forskriftens § 2. Statsforvalteren er myndighet etter denne forskriften, i vassdrag som fører anadrome laksefisk eller som har sårbare eller trua ferskvannsarter. På strekninger som fører øvrige arter innlandsfisk er Fylkeskommunen myndighet. Ved en eventuell saksbehandling etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag vil fylkeskommunen måtte vurdere om de skisserte tiltakene er i tråd med § 12 i vannforskriften og §§ 8-12 naturmangfoldloven. Disse samme paragrafene vil vurderes i en eventuell konsesjonsprosess, men ikke nødvendigvis nå i en konsesjonspliktvrdering slik vi har forstått det.

Dette er kjent, men vi vil allikevel minne om at formålet med vannforskriften er å gi rammer for fastsettelse av miljømål som skal sikre en mest mulig helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannforekomstene. Målet er at alle vannforekomster skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og kjemisk tilstand. Videre sier Vannforskriftens § 12 at:

Ny aktivitet eller nye inngrep i en vannforekomst kan gjennomføres selv om dette medfører at miljømålene i § 4–§ 7 ikke nås eller at tilstanden forringes, dersom dette skyldes:

- a nye endringer i de fysiske egenskapene til en overflatevannforekomst eller endret nivå i en grunnvannsforekomst, eller*
- b ny bærekraftig aktivitet som medfører forringelse i miljøtilstanden i en vannforekomst fra svært god tilstand til god tilstand.*

I tillegg må følgende vilkår være oppfylt:

- a alle praktisk gjennomførbare tiltak settes inn for å begrense negativ utvikling i vannforekomstens tilstand,*
- b samfunnsnyttene av de nye inngrepene eller aktivitetene skal være større enn tapet av miljøkvalitet, og*
- c hensikten med de nye inngrepene eller aktivitetene kan på grunn av manglende teknisk gjennomførbarhet eller uforholdsmessig store kostnader, ikke med rimelighet oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre.*

Der ny aktivitet eller nye inngrep er gjennomført i planperioden, skal begrunnelsen for dette gjengis i oppdatert vannforvaltningsplan. Dersom det er gitt tillatelse til nye aktiviteter eller nye inngrep, skal dette også fremgå av vannforvaltningsplanen.

Graveelva er i dag vurdert til å ha god økologisk tilstand og denne skal dermed beskyttes mot forringelse, jf. vannforskriften § 4. Bygging av Gravefossen kraftverk vil påvirke hydromorfologiske kvalitetselementer på berørt strekning, herunder vannføringens størrelse og variasjon, så vel som morfologiske forhold som breddesonens struktur, bredde- og dybde variasjoner. Demningen vil være en ny barriere i vassdraget. Samlet vil dette påvirke de biologiske kvalitetselementene i vassdraget, spesielt på berørt elvestrekning. Hvilke konsekvenser utbyggingen vil ha for de ulike kvalitetselementene og dermed om det vil påvirke miljøtilstanden er ikke vurdert. Det blir heller ikke vurdert om tiltaket oppfyller vilkår i Vannforskriftens § 12. Dagens tilstandsvurdering omfatter ikke de fremtidige påvirkningene som utbyggingen av Graveelva kraftverk vil kunne medføre. Fylkeskommunen ser det som overveiende sannsynlig at utbyggingene i vassdraget vil kunne forringe miljøtilstanden i Graveelva. Nye tiltak må derfor vurderes mot vilkårene i Vannforskriftens § 12.

Fylkeskommunen mener NVE må vurdere hensynet til vannforskriften på dette nivået i saksbehandlingen, fordi et vedtak om konsesjonsplikt/konsesjonsfritak påvirker hvilke avbøtende tiltak som er mulig å innføre, jf. vilkår a i Vannforskriften § 12. Vi mener at konsesjonsbehandling etter vannressursloven er nødvendig for å oppfylle vilkårene til ny aktivitet, da det er her tekniske løsninger og størrelsen på minstevannføringen kan sees opp mot samfunnsnyttene og eventuelt tap av miljøkvalitet. Videre mener vi vannressursloven byr på en mer helhetlig tilnærming som kan vurdere de samlede virkningene av kraftverkene. Denne helhetstilnærmingen er avgjørende for langsiktig bærekraftig vannforvaltning der kraftutbygginger i samme vassdrag sees i sammenheng.

Vi står ved vår tidligere uttalelse og mener det er nødvendig med en konsesjonsprosess for å begrense negativ utvikling i Graveelva. Vi mener planene for Gravefossen kraftverk må sees i sammenheng med andre kraftutbygginger i Graveelva, samt muligheten for reetablering av anadrom fisk og ål i Kragerøvassdraget for å oppfylle målet om helhetlig vannforvaltning.

Vennlig hilsen

Lotte Thommesen

rådgiver, seksjon for klima, næring og innovasjon

Mobil: 40 62 17 33

lotte.thommesen@telemarkfylke.no

Telemark

FYLKESKOMMUNE